

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ АГРАРНЫХ НАУК УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ОВОЩЕВОДСТВА И БАХЧЕВОДСТВА
ОПЫТНАЯ СТАНЦИЯ «МАЯК»**

**«НЕДЕЛЯ НАУКИ
В КРУТАХ – 2016»**

ПРОГРАММА

***НАУЧНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ НА БАЗЕ
ОПЫТНОЙ СТАНЦИИ «МАЯК» ИОБ НААН***

***(21-25 марта 2016 г., с. Круты,
Черниговская обл., Украина)***

Координатор проектов: мл. научн. сотр. Позняк А.В.

Круты - 2016

СЕКЦІЯ 3. Управління інноваційним процесом в агропромисловому комплексі. Проблеми комерціалізації науково-технічних розробок в овочівництві і баштанництві. Історичні аспекти галузей овочівництва і баштанництва

СЕКЦИЯ 3. Управление инновационным процессом в агропромышленном комплексе. Проблемы коммерциализации научно-технических разработок в овощеводстве и бахчеводстве. Исторические аспекты отраслей овощеводства и бахчеводства

1. Бандуренко Г.М., Писарев М.Г., Олійник Т.М., Купріянова Т.М. *ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ У ВИРОБНИЦТВІ КАРТОПЛЕПРОДУКТІВ*

2. Бочарников А.Н. *ИСТОРИЯ ПРОИСХОЖДЕНИЯ И РАСПРОСТРАНЕНИЯ ТЫКВЫ В ЕВРОПЕ И РОССИИ*

3. Корнієнко С.І., Рудь В.П. *КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ГАЛУЗЕВОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ «ОВОЧІ УКРАЇНИ-2020»*

4. Лешук Н.В. *СОРТ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ СЕЛЕКЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ В ОВОЧІВНИЦТВІ*

5. Окрушко С.Є. *АНАЛІЗ СТАНУ ОВОЧІВНИЦТВА У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ*

6. Санникова Т.А., Мачулкіна В.А. *ПОЛУЧЕНИЕ ПРОДУКЦИИ ДИЕТИЧЕСКОГО И ЛЕЧЕБНОГО НАЗНАЧЕНИЯ ИЗ ПЛОДОВ АРБУЗОВ*

7. Старовойтов В.И., Воронов Н.В., Старовойтова О.А., Дикинис А.В. *БИОЛОГИЗИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОИЗВОДСТВА КАРТОФЕЛЯ И ТОПИНАМБУРА – ПЕРСПЕКТИВА ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПИТАНИЯ НАСЕЛЕНИЯ*

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»

**ОВОЧІВНИЦТВО І БАШТАННИЦТВО:
ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ, СУЧАСНИЙ
СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ

*II Міжнародної науково-практичної конференції
(у рамках I-го наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутах – 2016»,
21-22 березня 2016 р., с. Крути, Чернігівська обл.)*

У двох томах

Том 1

Крути 2016

Котенко С.С. ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН.....	96
Лещук Н.В., Броницька М.А. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗБИРАННЯ, ОБЛІКУ ТА РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКА УРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ <i>Lactuca</i> <i>sativa</i> var. <i>capitata</i> L.....	106
Лещук Н.В. СОРТ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ СЕЛЕКЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ В ОВОЧІВНИЦТВІ.....	110
Люта Ю.О., Кобиліна Н.О. СЕЛЕКЦІЯ ТОМАТА НА ПРИДАТНІСТЬ ДО МЕХАНІЗОВАНОГО ЗБИРАННЯ.....	114
Люта Ю.О., Малишев В.В., Бондаренко К.О. ЗАСТОСУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ДОБРИВА БІОПРОФЕРМ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ТОМАТІВ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ.....	124
Мамедова Х.Х., Гати Г.К. УСТОЙЧИВОСТЬ ПЕРЦА К БОЛЕЗНЯМ І ЕКСТРЕМАЛЬНИМ УСЛОВИЯМ СРЕДИ.....	126
Окрушко С.Є. АНАЛІЗ СТАНУ ОВОЧІВНИЦТВА У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	129
Павлик С.А. ІНТРОДУКЦІЯ ТА ФОРМУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i> L.) В УСТИМІВСЬКІЙ ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ РОСЛИННИЦТВА.....	134
Позняк О.В., Чабан Л.В., Ткалич Ю.В. НОВИЙ СОРТ МАТЕРИНКИ ЗВИЧАЙНОЇ (<i>Origanum vulgare</i> L.) ОРАНТА.....	135

Выделившиеся устойчивые образцы перцев могут быть использованы в целях селекции, а также рационального их размещения в зонах с неблагоприятными условиями произрастания.

Список использованных источников

1. Харькова А.П. Методика оценки и селекции сладкого перца на устойчивость к болезням увядания. Кн.: Методы селекции овощных культур. - Кишинев, 1975.- С. 3-8.

2. Гончарова Э.А. Методические указания. Сортовая и индивидуальная оценка засухоустойчивости овощных растений на разных этапах развития (томаты, перцы). – Л., 1981.

УДК 635.1/.8"312"(477.44)

АНАЛІЗ СТАНУ ОВОЧІВНИЦТВА У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Окрушко С.Є.

Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна
e-mail: svetaokr@mail.ru

Овочівництво - це рослинницька галузь сільського господарства, основним завданням якої є вирощування овочевих культур і забезпечення населення свіжою продукцією. Основна цінність овочів полягає у тому, що вони містять вуглеводи, ефірні олії, вітаміни, ферменти, мінеральні солі та інші харчові речовини. Овочі придатні для технічної переробки: виготовлення консервів та соків, квашення, соління, сушіння, що дає змогу зберігати їх тривалий час та перевозити на будь-які відстані.

Постановка мети. Метою наших досліджень було встановлення сучасного стану овочівництва у Вінницькій області і перспективи подальшого його розвитку.

Результати. Вінниччина має один із найпотужніших серед регіонів України агропромисловий комплекс, який демонструє високі темпи розвитку. В регіоні виробляється 6,3% обсягу валової продукції

льського господарства України. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед регіонів України 9 місце. Територія Вінницької області за ґрунтово-кліматичними умовами повністю придатна для вирощування овочевої продукції. Овочі тут вирощують як державні підприємства, так і приватні фермерські господарства та сільське населення (табл. 1).

За останні сім років виробництво овочів на території області коливалося від 302,7 тис. т до 456,7 тис. т [2]. Цей показник істотно зріс завдяки приватному сектору в 2013-2014 роках. Тобто значна частка овочевої продукції на Вінниччині вирощується у господарствах населення (табл. 2).

Починаючи із 2010 року частка господарств населення у виробництві овочевої продукції в області зростає. Це пояснюється тим, що овочівництво — специфічна галузь, яка має такі особливості: зазвичай низька транспортабельність продукції; дуже великий набір вирощуваних культур, для кожної з яких властива особлива агротехнологія; утруднена механізація більшості виробничих процесів, що вимагає значних затрат ручної праці; потреба у працівниках певної спеціалізації і відповідній техніці.

Таблиця 1

**Виробництво овочів за категоріями господарств, тис. т
(2008-2014 рр.)**

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
С.-г.	13,0	10,4	12,5	14,8	9,6	10,0	11,0
підприємства							
Господарства населення	305,2	292,3	298,4	373,3	356,6	472,0	445,7

Таблиця 2

Частка господарств населення у виробництві овочевої продукції, % (2008-2014 рр.)

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Частка	95,9	94,8	96,0	96,2	98,4	98,9	98,5

У порівнянні з попередніми десятиліттями значно виросла урожайність овочевих культур на Вінниччині [1]: із 50 ц/га до 221-232 ц/га (табл. 3, 4).

Таблиця 3

Урожайність овочів за роками, ц/га (1940-2000 рр.)

Роки	1940	1950	1960	1970	1980	1990	2000
Урожайність	93	50	114	112	125	115	106

Збільшення в останні роки посівних площ під овочевими культурами у Вінницькій області зумовлено значним попитом населення на свіжу продукцію та продукти їх переробки [2]. Причому, як в межах України, так і за кордоном. Суб'єкти господарювання Вінницької області постійно ведуть пошук нових шляхів виходу на світовий ринок. Протягом останніх років Вінниччина значно активізувала свої торговельні стосунки з такими країнами, як Австрія, Єгипет, Італія, Китай, Литва, Нідерланди, Німеччина, Польща, Туреччина, Угорщина та з багатьма іншими.

Аналізуючи величину врожайності овочів за останні сім років встановлено тенденцію щодо її зростання (табл. 4).

Таблиця 4

Виробництво овочів за роками (2008-2014 рр.)

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Площі, тис.га	15,8	15,4	15,8	19,6	20,5	20,8	20,6
Урожайність, ц/га	201	197	196	198	179	232	221

Незначне зниження урожайності овочевих культур у 2009-2012 роках виникло у результаті несприятливих погодних умов та недотримання технологій вирощування через наслідки економічної кризи. Враховуючи складну економічну ситуацію в країні деякі культури вилучалися із сівозмін через низьку їх рентабельність у попередні роки вирощування.

Пріоритетним напрямком розвитку промисловості Вінниччини, що формує загальний індекс промислового виробництва області, є харчова промисловість, яка постійно займає провідне місце на державному рівні по виробництву окремих видів продуктів харчування. Певну долю у виробництві на державному рівні вносять підприємства по переробці та консервуванню овочів. На жаль зменшується у Вінницькій області частка реалізації овочевої продукції переробним підприємствам (табл. 5).

На території Вінницької області переробленням овочів та плодів займаються 15 великих підприємств і 703 малих підприємств (заводи, концерни, спільні підприємства), які випускають: соки фруктові та овочеві. Незначна частина овочевої продукції видається населенню в рахунок оплати праці та оплати оренди землі. Також невелика кількість овочів продається на ринках.

Таблиця 5

Структура реалізації овочевої продукції у сільськогосподарських підприємствах, % (2008-2014 рр.)

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Переробним підприємствам	77,4	84,8	53,3	36,8	14,9	2,6	23,2
На ринку	12,6	6,7	8,0	4,9	10,8	7,2	5,9
Населенню	1,0	0,8	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Інше	9,0	7,7	38,4	58,2	74,2	90,1	70,8

Ефективність функціонування переробного підкомплексу значною мірою залежить від системи економічних відносин між сільськогосподарськими, заготівельними, переробними і торговельними підприємствами. Виробництво → зберігання → переробка → реалізація → споживання є ланками одного ланцюга, тому неможливо домогтися прибутковості однієї з них при збитковості інших. Передовий вітчизняний досвід, а також діяльність продуктивних підкомплексів у розвинутих країнах світу свідчать, що головною передумовою вирішення цієї проблеми є розвиток виробничих відносин і побудова обґрунтованого економічного механізму відносин між ланками підкомплексу.

Забезпечення якісним харчуванням населення є одним із пріоритетних напрямків діяльності обласної адміністрації (табл. 6).

Таблиця 6

Виробництво овочів на 1 особу, кг (2008-2014 рр.)

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Виробництво	191	183	189	237	225	297	283

Відрадним є те, що збільшується в області виробництво овочів на 1 особу [2].

Організація товарної обробки, зберігання та реалізація овочів; велика трудомісткість робіт, що зумовлює високі сумарні витрати – це ті проблеми, що гальмують розвиток овочевої галузі.

Для того, щоб збільшити виробництво овочів у Вінницькій області, необхідно виконати:

- вирощування сучасних високоврожайних та якісних сортів і гібридів овочевих культур;
- заохочування господарств до закупівлі та використання новітніх технологій і техніки для збільшення обсягів вирощування овочів у регіоні;
- вдосконалити транспортування та переробку овочів;
- збільшення обсягів вирощування органічної овочевої продукції;
- підвищення конкурентоспроможності української продукції.

Висновки. В останні роки спостерігається незначне покращення показників, що характеризують овочівництво Вінницької області. Нинішній стан цієї галузі не в повній мірі забезпечує населення і переробну промисловість відповідною продукцією. А це потребує подальшого дослідження висвітлених проблем і прийняття відповідних рішень на рівні області та держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Вінниччина у цифрах у 2008 році.- Вінниця: Головне управління статистики у Вінницькій області, 2009.- 172 с.
2. Вінниччина у цифрах у 2014 році.- Вінниця: Головне управління статистики у Вінницькій області, 2015.- 186 с.